

Postup hodnocení vývoje ukazatelů v rámci zjištěných faktorů identifikujících dynamiku hospodářského rozvoje obce

Potenciál hospodářského rozvoje obce je hodnocen na základě certifikované metodiky (č. 03-ÚÚR-259-2011/01-WD-30-07-1) zpracované na Ekonomické (Hospodářské) fakultě Technické univerzity v Liberci.

Citace:

„Pomocí metody faktorové analýzy byly vymezeny hlavní faktory postihující sociální a hospodářskou úroveň obcí. Vazba mezi faktory a původními indikátory byla stanovena na základě tzv. faktorových zátěží. Současně byla stanovena i faktorová skóre, která vyjadřují míru působení zjištěných faktorů v jednotlivých obcích. Faktorové skóre udává hodnotu faktorů pro každou sledovanou obec, je tedy charakteristikou dané obce použitelnou pro další analýzy.“ (ŽIŽKA, M. a P. RYDVALOVÁ. Certifikovaná metodika č. 03-ÚÚR-259-2011/01-WD-30-07-1, s. 5, 2011)

Pro možnost sledování dat, byl vypracován aktuální přehled faktorů a jejich ukazatelů jednak za rok 2006 a jednak za rok 2009. Stav faktorů za uvedená období je předkládán v již inventarizované struktuře dlouhodobě sledovaných ukazatelů ČSÚ, dostupných na přelomu roků 2010 a 2011. Na základě faktorové analýzy bylo specifikováno sedm faktorů, které blíže popisují ekonomický stav obce v daném roce. Plánovaný termín dalšího šetření dat za rok 2011 (včetně dat ze SLDB 2011) proběhne na přelomu let 2013 a 2014.

Hlavním přínosem realizované faktorové analýzy je **vymezení jevů, které je důležité pro hodnocení rozvoje obce sledovat**. Každý jev je proto popsán ukazateli, jež jej významně specifikují. Typy faktorů a jejich charakteristika pro hodnocení obcí jsou uvedeny v tabulce 1. Hodnoty ukazatelů pro všechny obce České republiky jsou dostupné na: <http://vyzkum.hf.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>

Tabulka 1: Charakteristika jednotlivých faktorů

Nezaměstnanost (zaměstnanost)	F1 = faktor MINimalizačního typu, tedy čím nižší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Výjimku tvoří ukazatel Účast voličů při volbách do PS PČR. Hodnocení tohoto ukazatele může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Atraktivita místa bydlení	F2 = faktor MAXimalizačního typu, převažují tři ukazatele maximalizačního typu oproti jednomu minimalizačnímu (průměrný věk obyvatelstva)
Osídlení	F3 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR
Věková struktura	F4 = faktor MINimalizačního typu, převažují tři ukazatele minimalizačního typu oproti dvěma maximalizačního typu (Obyvatelé ve věku 3 – 5 let na 1 mateřskou školu a Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²])
Občanská vybavenost	F5 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Zvolený pohled může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Struktura ekonomiky	F6 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší Podíl aktivních subjektů ve službách tím lepší. U ukazatele Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví může opět vzniknout otázka pohledu hodnocení. V tom případě lze doporučit lokální došetření. Převažující význam má v tomto faktoru ale ukazatel Podíl aktivních subjektů ve službách, proto MAXimalizační typ.
Ekonomická aktivita	F7 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR

POZN. 1: Diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu.

POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup
maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele tím lepší stav);
minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele tím lepší stav).

Návod:

Postup hodnocení vývoje ukazatelů je ukázán na příkladu obce Bílá z SO ORP Liberec, viz tabulky faktorů 1 až 7. Sloupce s označením „2006“ a „2009“ udávají hodnoty ukazatelů v daném roce. Další sloupec „předpoklad“ specifikuje vývoj, který by měl nastat v případě dynamického (pozitivního) vývoje daného ukazatele. V posledním sloupci s označením „změna“ je hodnocení skutečného stavu vývoje daného ukazatele.

Příklad obec Bílá:

1. Faktor nezaměstnanosti

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Dlouhodobá nezaměstnanost [%]	1,28	3,56	pokles	zhoršení
Tlak na pracovní místa	7,69	11,45	pokles	zhoršení
Registrovaná nezaměstnanost [%]	7,69	11,45	pokles	zhoršení
Účast voličů při volbách do PS PČR [%]	62,5	59,88	růst	zhoršení

2. Faktor atraktivitu místa bydlení

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Intenzita přírůstu obyvatelstva za 5 let	0,06	0,06	růst	beze změny
Průměrný věk obyvatel	38,34	39,03	pokles	zhoršení
Počet dokončených bytů za 5 let [/1000 obyv.]	-	9,75	růst	zlepšení
Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²]	55,25	104,13	růst	zlepšení

3. Faktor osídlení

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Obecná hustota zalidnění [km ²]	31,26	31,76	růst	min. zlepšení
Specifická hustota zalidnění (zast. plocha) [km ²]	3272,4	3335,62	růst	zlepšení

4. Faktor věkové struktury obyvatelstva

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Obyvatel ve věku 3 – 5 let na 1 mateřskou školu	19	12	růst	zhoršení
Průměrný věk obyvatel	38,34	39,03	pokles	zhoršení
Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²]	55,25	104,13	růst	zlepšení
Index stáří	0,74	0,71	pokles	min. zlepšení
Index ekonomického zatížení obyvatelstva	0,4	0,38	pokles	min. zlepšení

5. Faktor občanské vybavenosti

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Podíl lůžek v hotelech a penzionech na celkové kapacitě HUZ*	-	-	růst	-
Počet obyvatel na ordinaci praktického lékaře*	-	-	růst	-
Počet obyvatel na ambulantní zdravotnické zařízení*	-	-	růst	-
Počet lékáren na 1000 obyvatel	0	0	růst	beze změny
Obyvatel ve věku 3 – 5 let na 1 mateřskou školu	19	12	růst	zhoršení
Obyvatel ve věku 6 – 14 let na 1 základní školu*	-	-	růst	-
Obyvatel ve věku 15 – 19 let na 1 střední školu*	-	-	růst	-
Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²]	55,25	104,13	růst	zlepšení
Specifická hustota zalidnění (zast. plocha) [km ²]	3272,4	3335,62	růst	zlepšení

* Údaj vyhodnocován jen při existenci zařízení

6. Faktor struktury ekonomiky

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Podíl aktivních subjektů ve službách	0,55	0,49	růst	zhoršení
Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví	0,39	0,12	růst	zhoršení

7. Faktor ekonomické aktivity

Ukazatel	2006	2009	předpoklad	změna
Podíl soukromých podnikatelů na populaci ve věku 15-64 let	0,31	0,27	růst	min. zhoršení
Kapacita hromadných ubytovacích zařízení [/1000 obyv.]	0	0	růst	beze změny
Podíl ekonomických subjektů na produktivní populaci	0,35	0,32	růst	min. zhoršení